

Beslut

efter kvalitetsgranskning av läsfrämjande
arbete i grundskolan – med särskilt fokus på
undervisningen i svenska i årskurs 4–6 vid
Klågerupskolan F–9 i Svedala kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Klågerupskolan F–9 avseende verksamhetens kvalitet inom det läsfrämjande arbetet i grundskolan – med särskilt fokus på undervisningen i svenska i årskurs 4–6. Med läsfrämjande arbete avses här undervisningsinslag och aktiviteter som syftar till att stimulera och vidga elevers läsintresse och utveckling av goda läsvanor.

Skolinspektionen gör bedömningar i förhållande till de kvalitetskriterier som myndigheten satt upp inom det granskade området. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, utifrån om kvalitetskriterierna uppfylls i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen i normalfallet att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. Skolinspektionen begär därefter en skriftlig redovisning av huvudmannen som visar vilka förbättringsåtgärder skolan vidtagit. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 2.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/pagaende-inspektioner/lasframjande-arbete-i-grundskolan/>

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Klågerupskolan F–9 i följande utsträckning:

Bedömningsområde 1: Läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6

Skolinspektionen bedömer att lärarna *i flera delar* integrerar läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6, för att stimulera och vidga såväl flickors som pojkars läsintresse.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del.

- Lärarna behöver utveckla arbetet med att på ett strukturerat sätt ta reda på samtliga elevers läsintresse och läsvanor för att synliggöra eventuella mönster och skillnader i de egna elevgrupperna. Med ett sådant underlag har lärarna en grund för att på ett genomtänkt och varierat sätt kunna stimulera alla elevers läsintresse och läsvanor.

Bedömningsområde 2: Skolans övergripande läsfrämjande arbete

Skolinspektionen bedömer att skolans övergripande läsfrämjande arbete *i flera delar* är strategiskt och uthålligt.

Utvecklingsarbeten behöver inledas inom följande del.

- Rektorn och lärarna behöver utveckla arbetet för att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor så att det blir mer metodiskt och långsiktigt. I detta arbete behöver rektorn aktivt verka för att samverkan och kunskapsspridning sker kring det läsfrämjande arbetet. Vidare behöver rektorn och lärarna tillsammans utveckla arbetet så att skolbiblioteket används som en resurs i det läsfrämjande arbetet i samtliga årskurser.
- Rektorn och skolpersonalen behöver genom kontinuerliga uppföljningar och analyser skapa en övergripande bild av eventuella mönster och skillnader gällande läsintresse och läsvanor bland eleverna på den egna skolan, samt vid behov genomföra insatser för att möta identifierade skillnader.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **2 december 2022** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till

skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2020:8002) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Bedömningsområde 1: Läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6

Här bedöms i vilken utsträckning lärarna integrerar läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6, för att stimulera och vidga såväl flickors som pojkars läsintresse. I detta ingår att:

- Lärarna sätter läsningen i ett innehållsmässigt och socialt sammanhang samt tydliggör syftet med läsningen. Lärarna ger eleverna rika möjligheter till social interaktion och samtal kring det lästa.
- Lärarna framhåller läsningens värde genom att de visar intresse för vad eleverna läser samt ger läsningen utrymme och prioritet i undervisningen.
- Lärarna arbetar på ett genomtänkt och varierat sätt för att stimulera alla elevers läsintresse. Lärarna riktar läsfrämjande insatser särskilt mot elever med svagt intresse för eller ringa vana vid att läsa, eller som i övrigt begränsas av stereotypa mönster i sin läsning. Lärarna matchar läsmaterialet med elevernas intressen, erfarenheter och behov. Lärarna visar att de har höga förväntningar på samtliga elever genom att förmedla att alla elever kan utvecklas till goda läsare.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att lärarna i *flera delar* integrerar läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6, för att stimulera och vidga såväl flickors som pojkars läsintresse.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna främjar elevernas läsintresse genom att sätta läsningen i ett innehållsmässigt och socialt sammanhang samt tydliggör syftet med läsningen. Detta visar sig bland annat genom att lärarna arbetar ämnesintegrerat och att eleverna får läsa om dagsaktuella nyheter eller företeelser. Vidare arbetar lärarna på olika sätt med att förklara syftet med läsning för eleverna. Lärarna berättar att de bland annat förklarar vikten av läsning för eleverna, inte bara för svenskämnet utan även för att de ska kunna tillgodogöra sig ämnesinnehållet i andra ämnen. Lärarna ger därutöver eleverna möjligheter till social interaktion och samtal kring det lästa.

Granskningen visar vidare att lärarna främjar elevernas läsintresse genom att framhålla läsningens värde. Lärarna gör detta bland annat genom att visa intresse för vad eleverna läser samt genom att regelbundet diskutera tillsammans med eleverna kring vilka böcker de är intresserade av att läsa. Lärarnas undervisning reflekterar även värdet av läsning genom att läsningen ges utrymme och tidsmässig prioritet i undervisningen.

Granskningen visar vidare att lärarna till viss del arbetar med läsfrämjande insatser och riktar dem till elever med svagt intresse för läsning. Det framkommer att lärarna har en viss medvetenhet om generella skillnader i samhället vad gäller läsintresse och läsvanor som finns kopplat till socioekonomisk och utländsk bakgrund samt kön. Däremot tar inte lärarna på ett strukturerat sätt reda på samtliga elevers läsintresse och läsvanor, vilket innebär att lärarnas kännedom om

de elever och elevgrupper som särskilt behöver få ta del av läsfrämjande insatser till viss del är begränsad. Lärarna arbetar vidare med att uppmuntra och motivera eleverna till läsning, samt erbjuder eleverna vägledning för att matcha läsmaterial med elevernas intressen, erfarenheter och behov.

Skolinspektionen har identifierat ett utvecklingsområde inom bedömningsområdet. Motiveringen till utvecklingsområdet och rekommendation för fortsatt arbete redogörs för under rubriken *Identifierat utvecklingsområde* nedan.

Motivering

Lärarna sätter läsningen i ett innehållsmässigt och socialt sammanhang samt tydliggör syftet med läsningen

Granskningen visar att lärarna sätter de texter eleverna läser i ett innehållsmässigt sammanhang och försäkrar sig om att syftet med läsningen framgår för eleverna. Av intervju med lärarna och eleverna framgår att lärarna förklarar syftet med läsning för eleverna. Lärarna berättar att de framhåller för eleverna att läsning inte bara är viktigt för att klara svenskämnet, utan även centralt för att förstå andra ämnen. Av intervju med lärarna framgår att de arbetar ämnesintegrerat och att de även arbetar för att göra läsningen dagsaktuell för eleverna bland annat genom att läsa nyheter och artiklar. En svensklärare på mellanstadiet berättar att de till exempel har läst nyhetstexter om kriget i Ukraina. Lärarna berättar vidare att det är viktigt att hitta böcker som handlar om ämnen som eleverna kan relatera till och som intresserar dem. Lärarna ger exempel på att de därför har medverkat till att skolan köpt in titlar som *Brorsan är kung* och *God natt mister Tom*. En av lärarna berättar att hen brukar försöka hitta böcker där huvudpersonen är i samma ålder som eleverna för att de enklare ska kunna relatera till handlingen.

Granskningen visar vidare att lärarna ger eleverna möjligheter till social interaktion och samtal kring det lästa, när det gäller såväl individuellt som gemensamt lästa texter. Det framgår av intervjuerna med såväl eleverna som lärarna att eleverna får samtala om de texter och böcker de läser, såväl egenvalda som gemensamma texter och böcker. Lärarna arbetar med den så kallade EPA-metoden, det vill säga "ensam, par, alla". En svensklärare på mellanstadiet berättar att eleverna alltid får samtala med varandra i femton minuter efter att de läst en text. En annan lärare berättar att de alltid samtalar i anslutning till högläsningen utifrån frågor som är *mellan* och *bortom* raderna. En annan lärare säger att hen brukar ta en paus i högläsningen för att ställa frågor om hur eleverna skulle uppleva en viss situation som utspelar sig i handlingen. Eleverna får även bearbeta texterna de läser genom att skriva. Eleverna skriver bland annat bokrecensioner, fyller i läsloggar, svarar på frågor och skriver egna faktatexter om vissa ämnen. Lärarna berättar vidare att eleverna även ges möjlighet att teckna kring det lästa. Eleverna får till exempel rita framsidor till böcker de läst. En lärare berättar att hen även ibland låter elever i par spela karaktärer från de böcker som de läser.

Lärarna framhåller läsningens värde för eleverna

Granskningen visar att lärarnas undervisning reflekterar värdet av läsning genom att lärarna visar intresse för de texter eleverna läser och uppmuntrar dem att berätta om sin läsning. Av intervjuer med lärarna och eleverna framgår att lärarna intresserar sig för vad eleverna läser och att lärarna förmedlar vikten av läsning. Lärarna säger att om de inte hade förväntat sig att eleverna ska läsa så hade många elever förmodligen inte läst. Enligt lärarna försöker de vara inspiratörer till att eleverna ska bli mera intresserade av att läsa. En lärare frågar varje vecka eleverna om eleverna har läst någon bra bok under helgen. Lärarna och rektorn berättar vidare vid intervjuerna att skolan arbetar aktivt med att framhålla läsningens betydelse även i kontakten med elevernas vårdnadshavare. Lärarna uppmuntrar vårdnadshavarna att läsa tillsammans med eleverna och även vid föräldramötena poängterar lärarna vikten av att läsa.

Granskningen visar vidare att läsningen ges utrymme och tidsmässig prioritet i undervisningen. Såväl eleverna som lärarna berättar vid intervjuer att läsning förekommer i samtliga ämnen och att de läser varje dag. Lärarna och eleverna berättar att eleverna läser vid varje svensklektion. Eleverna och lärarna berättar vidare att de såväl har högläsning som enskild läsning i elevernas egenvalda böcker. Därutöver läser de instruktioner inför att de ska lösa olika uppgifter. Lärarna och rektorn berättar att de vid skolan arbetar ämnesintegrerat och att eleverna får möta läsning i alla ämnen.

Lärarna arbetar i viss mån med läsfrämjande insatser och riktar dem till elever med svagt intresse för läsning

Granskningen visar att lärarna har en viss medvetenhet om generella skillnader i samhället vad gäller läsintresse och läsvanor som finns kopplat till socioekonomisk och utländsk bakgrund samt kön. Av intervju med lärarna framgår dock att de inte arbetar på något strukturerat sätt för att ta reda på samtliga elevers läsintresse och läsvanor i elevgrupperna. Lärarna beskriver emellertid att de har viss kännedom om den egna elevgruppens erfarenheter, intressen och behov. Lärarna berättar att skolan är belägen i ett område där de flesta elever kommer ifrån tämligen goda socioekonomiska förutsättningar. Lärarna berättar att de inte ser några tydliga mönster bland eleverna vad gäller läsintresse och läsvanor, men att de noterat att eleverna generellt läser mindre hemma nu än under tidigare läsår. Lärarna uppger att skolan testar samtliga elevers läsförmåga för att identifiera elever som behöver stöd i sin läsning.

Granskningen visar att det finns exempel där svensklärarna tillsammans med skolbibliotekarien arbetar med generella läsfrämjande insatser bland annat för att möta ett sjunkande läsintresse. De har en läsutmaning på skolan, bokprat tillsammans med skolbibliotekarien och något som kallas för *Novell-middagen* där eleverna har fått skriva egna noveller. Skolbibliotekarien har också haft *Poetry* och

Manga-teckning tillsammans med eleverna i syfte att stimulera elevernas läsintresse. Lärarna berättar att de på sommaren även har utomhusläsning, vilket är uppskattat bland eleverna.

Granskningen visar vidare att lärarna erbjuder eleverna vägledning för att matcha läsmaterial med elevernas intressen, erfarenheter och behov, både när det gäller gemensam och individuell läsning. Lärarna arbetar med att hitta böcker som intresserar eleverna. Eleverna får välja sina egna böcker i skolbiblioteket och dessutom finns det boklådor i klassrummen. Lärarna läser på baksidan av böckerna och presenterar böckernas innehåll för att väcka ett intresse hos eleverna. Lärarna och skolbibliotekarien hjälper eleverna att välja böcker när de besöker skolbiblioteket och skolbibliotekarien besöker även klassrummen för att presentera böcker. Lärarna berättar att de frågar eleverna om vad de tycker om att läsa och att de sedan hjälper eleverna att hitta böcker i dessa genrer. Lärarna arbetar även med att ta reda på vad eleverna allmänt är intresserade av, till exempel fotboll, och matchar sedan böcker till dessa intressen. Lärarna och eleverna berättar vidare att eleverna har möjlighet att påverka det gemensamt lästa. En lärare berättar att hen brukar välja en genre och inom genren plocka fram ett antal titlar som läraren presenterar för eleverna. Vidare framgår det av granskningen att svensklärarna tillsammans med skolbibliotekarien väljer ut titlarna utifrån vad eleverna är intresserade av och vilken svårighetsgrad som är lämplig för den aktuella elevgruppen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver utveckla arbetet med att på ett strukturerat sätt ta reda på samtliga elevers läsintresse och läsvanor för att synliggöra eventuella mönster och skillnader i de egna elevgrupperna. Med ett sådant underlag har lärarna en grund för att på ett genomtänkt och varierat sätt kunna stimulera alla elevers läsintresse och läsvanor.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna har viss kännedom om den egna elevgruppens läsintresse och behov bland annat utifrån vad de ser i undervisningen. Lärarna tar dock inte på ett strukturerat sätt reda på samtliga elevers läsintresse och läsvanor. Detta innebär att lärarnas kännedom om de elever och elevgrupper som särskilt behöver få ta del av läsfrämjande insatser till viss del är begränsad.

Av skollagen framgår att alla barn och elever ska få den ledning och stimulans som de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt de nationella målen. En strävan ska vara att uppväga skillnader i

barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.¹ Enligt läroplanen för grundskolan ska skolan aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling.²

Sverige har under ett antal år sett ett vikande läsintresse bland barn och unga.³ Det finns orosmoln kopplade till en bristande likvärdighet avseende såväl läsförståelse som läsintresse, relaterat till både kön och socioekonomisk bakgrund.⁴ Att det finns stora och systematiska skillnader mellan flickor och pojkar och olika socioekonomiska grupper, vad gäller läsintresse och läsförmåga, visar att skolan inte på ett tillräckligt sätt förmår kompensera elever med mindre gynnsamma förutsättningar.⁵

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna på ett mer strukturerat sätt tar reda på samtliga elevers läsintresse och läsvanor för att identifiera eventuella mönster och skillnader som kan finnas kopplat till socioekonomisk och utländsk bakgrund samt kön. Med detta som grund kan lärarna på ett mera medvetet sätt anpassa läsundervisningen till de enskilda eleverna och vid behov stärka upp med undervisningsinslag som syftar till att motverka mönster som begränsar eleverna i deras läsning.

Bedömningsområde 2: Skolans övergripande läsfrämjande arbete

Här bedöms i vilken utsträckning skolans övergripande läsfrämjande arbete är strategiskt och uthålligt. I detta ingår att:

- Skolan bedriver ett strategiskt läsfrämjande arbete genom att rektorn verkar för en undervisningskultur som kännetecknas av samverkan mellan olika aktörer och som uppmuntrar lärare att sprida läsfrämjande strategier till varandra. I det strategiska läsfrämjande arbetet ingår också att skolbiblioteket utgör en viktig resurs samt att skolan skapar fysiska och sociala miljöer som syftar till att stimulera elevernas läsintresse.

¹ 1 kap. 4 § samt 3 kap. 2 § skollagen (2010:800).

² Förordning (SKOLF5 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning.

³ SOU 2018:57. *Barns och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället*, s. 232, 276; Skolverket (2019). *PISA 2018 15-åringars kunskaper i läsförståelse, matematik och naturvetenskap. Internationella studier 487*, s. 45–46; Skolverket (2017). *PIRLS 2016 Läsförmågan hos svenska elever i årskurs 4 i ett internationellt perspektiv*, s. 39–40.

⁴ SOU 2018:57, s. 26.

⁵ SKL (2019). *Se, förstå och förändra – att motverka könsskillnader i skolresultat*, s. 57; Brozo (2019). *Att lyfta oengagerade och lågpresterande pojkars läsning* i Skolverkets modul *Perspektiv på litteraturundervisning*, Del. 2 Att välja texter, s. 2ff.

- Skolan uppmärksammar mönster och skillnader mellan olika elevgrupper när det gäller elevernas läsintresse, läsvanor och läsförmåga. Rektorn med personal genomför insatser för att möta identifierade mönster och skillnader vad gäller läsintresse och läsvanor på den egna skolan. Rektorn förmedlar höga förväntningar på alla elever och skolpersonal när det gäller läsning.
- Skolan bedriver ett utvecklingsarbete avseende läsfrämjande insatser i undervisningen och utbildningen. Rektorn intar en aktiv roll när det gäller läsfrämjande insatser i utbildningen. Med utgångspunkt i uppföljning och analys av såväl resultat som skolans arbetsprocesser initierar rektorn vid behov utvecklingsinsatser avseende det läsfrämjande arbetet.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolans övergripande läsfrämjande arbete *i flera delar* är strategiskt och uthålligt.

Skolinspektionens granskning visar att skolan i flera delar bedriver ett strategiskt arbete för att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor, men att det finns delar som behöver utvecklas. Rektorn verkar generellt för en undervisningskultur som kännetecknas av samverkan mellan olika aktörer och av kunskapsspridning, dock är samverkan kring det läsfrämjande arbetet till viss del begränsad. I de olika kollegiala forum som finns på skolan samverkar lärarna kontinuerligt med varandra i olika pedagogiska frågor, där läsning är en återkommande fråga. Däremot saknas en övergripande samverkan kring det läsfrämjande arbetet på skolan. Granskningen visar vidare att ett antal lärare använder skolbiblioteket som en resurs i det läsfrämjande arbetet men att det främst används aktivt av lärarna och eleverna från förskoleklass upp till och med årskurs 5. Av intervjuer med lärare framgår det att skolbiblioteket inte används särskilt mycket i årskurserna 6–9. Vidare visar Skolinspektionens granskning att rektorn leder ett arbete för att skapa fysiska och sociala miljöer i skolan som syftar till att stimulera elevernas läsintresse.

Granskningen visar vidare att skolan delvis uppmärksammar och möter skillnader mellan olika elevgrupper. Rektorn och lärarna har en förståelse för de generella skillnader som finns mellan olika elevgrupper vad gäller läsintresse, läsvanor och läsförmåga. Skolan arbetar med att följa upp alla elevers läsförmåga i syfte att tidigt fånga upp elever som behöver stöd i sin läsning. Rektorn leder dock inte något arbete för att skapa en övergripande bild av eventuella mönster och skillnader vad gäller läsintresse och läsvanor bland eleverna på den egna skolan. Det framgår dock av granskningen att rektorn förmedlar höga förväntningar på alla elever och på skolpersonalen.

Vidare visar granskningen att skolan i flera delar bedriver ett utvecklingsarbete avseende läsfrämjande insatser i undervisningen och utbildningen. Av granskningen framkommer att rektorn är aktiv i olika insatser som främst kopplar till arbetet med elevernas läsförmåga. Rektorn är dock inte i lika stor utsträckning aktiv i insatser som handlar om skolans läsfrämjande arbete. För att ytterligare höja kvaliteten inom området behöver rektorn inta en mer aktiv roll i utvecklingsarbetet genom att följa upp och analysera såväl resultat som de arbetsprocesser som påverkar och ingår i det läsfrämjande arbetet, detta för att vid behov kunna initiera utvecklingsinsatser.

Skolinspektionen har identifierat två utvecklingsområden inom bedömningsområdet. Motiveringen till utvecklingsområdena och rekommendationer för fortsatt arbete redogörs för under rubriken *Identifierade utvecklingsområden* nedan.

Motivering

Skolan bedriver till viss del ett strategiskt arbete för att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor

Granskningen visar att rektorn har skapat förutsättningar för samverkan mellan lärare, men att den samverkan som sker mellan lärare samt över stadiegränser i begränsad utsträckning handlar specifikt om det läsfrämjande arbetet. Lärarna berättar att de är uppdelade i två större arbetslag inom vilka de samverkar, ett för förskoleklass och årskurserna 1-5, respektive ett arbetslag för årskurserna 6-9. Lärarna är även indelade i ämneslag och i mentorsarbetslag. Lärarna berättar vidare att de samverkar i pedagogiska frågor och att läsning är en fråga som är vanligt förekommande i deras gemensamma diskussioner, men att det dock inte finns någon skolövergripande strategi för hur de ska samverka specifikt kring det läsfrämjande arbetet.

Granskningen visar vidare att ett antal lärare använder skolbiblioteket som en resurs i det läsfrämjande arbetet men att det främst används aktivt av lärarna och eleverna från förskoleklass upp till årskurs 5. Lärarna och skolbibliotekarien berättar att de samverkar på en rad olika sätt med varandra. Skolbibliotekarien gör klassrumsbesök, håller i bokprat, sätter samman boklådor och anordnar olika läsfrämjande aktiviteter såsom *Poetry* och *Manga-teckning* i syfte att locka eleverna att läsa manga och i förlängningen skapa ett läsintresse. Av intervjuer med lärare framgår det dock att skolbiblioteket inte används särskilt mycket i årskurserna 6-9. Det framgår av intervjuer med skolbibliotekarien, lärarna och rektorn att samverkan mellan lärarna i årskurserna 6–9 och skolbiblioteket i det läsfrämjande arbetet är begränsad och såväl lärarna som skolbibliotekarien säger att den kan utvecklas. Rektorn uppger att skolbibliotekarien haft en tjänst på 70 procent och att det inom ramen för hans tid blivit ett fokus på att samverka med förskoleklass och årskurserna 1–5 i det läsfrämjande arbetet, samtidigt som

skolbibliotekarien även strävat efter att samverka mer med lärarna i årskurs 6–9. Rektorn uppger vidare att han uppmuntrat lärarna i årskurs 6–9 att använda sig av skolbiblioteket i det läsfrämjande arbetet, men säger samtidigt att han inte aktivt arbetat för att så ska ske. Granskningen visar däremot att biblioteket har ett rikt utbud av läsmaterial som präglas av en variation av böcker. Det finns såväl skönlitteratur som faktaböcker i olika svårighetsgrader och anpassade efter olika åldrar. Då skolbiblioteket är ett kommunalt filialbibliotek som ligger i skolans lokaler finns det även tillgång till litteratur anpassade för vuxna, som elever med ett stort läsintresse och god läsförmåga ibland brukar läsa.

Granskningen visar att rektorn leder ett arbete för att skapa fysiska och sociala miljöer i skolan som syftar till att stimulera elevernas läsintressen. Rektorn, lärarna och eleverna berättar att det i klassrummen finns tillgång till boklådor och att lärarna ställer upp böcker framme vid tavlan för att väcka elevernas intresse för läsning. Rektorn berättar att de är trångbodda på skolan, men att de arbetar med att utforma de gemensamma utrymmena så att de ska stimulera till läsning. De har bland annat satt upp affischer och boktips i korridorerna och inrett gemensamma uppehållsrum som bland annat ska stimulera eleverna till att läsa. Rektorn och lärarna berättar vidare att lärarna på våren och sommaren även har utomhusläsning med eleverna, vilket är ett uppskattat inslag.

Skolan uppmärksammar och möter till viss del skillnader mellan olika elevgrupper

Granskningen visar att rektorn inte skapat sig en övergripande bild av eventuella mönster och skillnader som finns bland skolans elever avseende deras läsvanor och läsintresse. Det framgår av intervjun med rektorn att han och skolans personal har kännedom om de generella skillnader som finns i samhället vad beträffar intresset för läsning, men att dessa kunskaper inte sätts i relation till situationen på den egna skolan. Rektorn har heller inte gjort någon uppföljning av hur läsintresset och läsvanorna ser ut bland eleverna på skolan. Rektorn har däremot en övergripande bild av elevernas läsförmåga på skolan. Det framgår av intervjuerna med såväl rektorn som lärarna att elevernas läsförmåga tidigt testas och följs upp. Rektorn noterade även ett år att de dåvarande elevernas resultat på nationella proven i svenska i årskurs 6 hade sjunkit jämfört med tidigare läsår. Skolan har därefter arbetat med att utveckla elevernas läsförståelse.

Granskningen visar att lärarna och skolbibliotekarien arbetar med vissa läsfrämjande insatser. Som tidigare beskrivits arbetar lärarna med att identifiera vad eleverna är intresserade av att läsa för att sedan matcha böcker med elevernas intressen. Läsning förekommer även i alla ämnen på skolan och lärarna arbetar på olika sätt för att eleverna ska läsa inom ramen för de olika ämnena. Läraren i de naturorienterande ämnena berättar exempelvis att hen arbetar mycket med begreppsförståelse då hen noterat att vikten av att eleverna förstår vissa centrala begrepp för att sedan kunna ta sig an texten. Läraren plockar då ut begreppen i texter eleverna får läsa och samtalar tillsammans med dem om

betydelsen av dessa. Vidare framgår det av granskningen att det finns exempel där svensklärarna tillsammans med skolbibliotekarien arbetar med generella läsfrämjande insatser bland annat för att möta ett sjunkande läsintresse. De har en läsutmaning på skolan och något som kallas för *Novell-middagen* där eleverna har fått skriva egna noveller. Skolbibliotekarien har också haft *Poetry, Tech-torsdag* och *Manga-teckning* tillsammans med eleverna i syfte att stimulera elevernas läsintresse. Av granskningen framgår även att lärarna såväl vid utvecklingssamtal som vid föräldramöten arbetar aktivt med att uppmuntra vårdnadshavarna att läsa tillsammans med eleverna.

Granskningen visar vidare att rektorn förmedlar höga förväntningar på alla elever och skolpersonal. Lärarna berättar att rektorn i olika forum, såsom vid arbetsplatsträffar, medarbetarsamtal och föräldramöten, framhåller att läsning är viktigt och att de fått delta i läslýftet.

Skolan bedriver i viss mån ett utvecklingsarbete avseende läsfrämjande insatser i undervisningen och utbildningen

Granskningen visar att rektorn i viss mån intar en aktiv roll när det gäller de läsfrämjande insatserna i undervisningen och utbildningen. Lärarna berättar att rektorn är drivande i den pedagogiska utvecklingen av skolan. Av granskningen framkommer dock att rektorn främst är aktiv i olika insatser som kopplar till arbetet med elevernas läsförmåga och inte i lika stor utsträckning aktiv i insatser som handlar om skolans läsfrämjande arbete. Lärarna berättar emellertid att rektorn är stöttande i olika insatser som lärarna genomför i det läsfrämjande arbetet och förmedlar att läsning är viktigt i alla ämnen. Lärarna berättar exempelvis att rektorn varit drivande i att de skulle delta i läslýftet.

Granskningen visar dock att rektorn inte gjort någon samlad uppföljning och analys av det läsfrämjande arbetet på skolan. Däremot framgår det av intervjuerna med såväl rektorn som lärarna att rektorn har god kännedom om lärarnas arbete och hur de arbetar med läsning dels genom en kontinuerlig dialog som genom att rektorn deltar i de olika pedagogiska forum som finns på skolan.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas inom följande:

- Rektorn och lärarna behöver utveckla arbetet för att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor så att det blir mer metodiskt och långsiktigt. I detta arbete behöver rektorn aktivt verka för att samverkan och kunskapsspridning sker kring det läsfrämjande arbetet. Vidare behöver rektorn och lärarna tillsammans utveckla arbetet så att skolbiblioteket används som en resurs i det läsfrämjande arbetet i samtliga årskurser.

Skolinspektionens granskning visar att det finns en variation i vilken utsträckning lärarna använder skolbiblioteket i undervisningen. Lärarna i förskoleklassen och årskurserna 1–5 samverkar med och använder sig utav skolbiblioteket i stor utsträckning, medan lärarna i årskurserna 6–9 inte nyttjar skolbiblioteket i någon större utsträckning i det läsfrämjande arbetet.

Av läroplanen för grundskolan framgår att utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Lärarna ska stärka elevernas vilja att lära och tillit till den egna förmågan.⁶ Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ansvar för skolans resultat.⁷ Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever får tillgång och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt för att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

I syfte att väcka, bibehålla och ytterligare stimulera elevernas läsintresse rekommenderar Skolinspektionen rektorn att utveckla skolans läsfrämjande arbete så det blir metodiskt och långsiktigt. Rektorn behöver aktivt verka för att samverkan och kunskapsspridning kring det läsfrämjande arbetet sker. Rektorn behöver vidare planera och organisera verksamheten så att skolbiblioteket används som en resurs i det läsfrämjande arbetet i samtliga årskurser. Detta gäller i synnerhet lärarna i årskurserna 6-9.

- Rektorn och skolpersonalen behöver genom kontinuerliga uppföljningar och analyser skapa en övergripande bild av eventuella mönster och skillnader gällande läsintresse och läsvanor bland eleverna på den egna skolan, samt vid behov genomföra insatser för att möta identifierade skillnader.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn med personal inte har gjort några särskilda ansträngningar för att skapa en övergripande bild av eventuella mönster och skillnader på den egna skolan vad gäller läsintresse och läsvanor, varken på skolenivå eller för särskilda elevgrupper. Visserligen genomför lärarna och skolbibliotekarien vissa insatser för att stimulera eleverna att läsa, men dessa insatser utgår inte från en övergripande bild av eventuella skillnader och mönster som har identifierats på skolan.

⁶ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 2.2 Kunskaper. Riktlinjer.

⁷ Ibid. 2.8 Rektorns ansvar.

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.⁸ Rektorn ansvarar för att planering, uppföljning och utvecklingen av utbildningen genomförs på skolenhetsnivå.⁹ Av skollagen framgår vidare att utbildningen inom hela skolväsendet ska främja en livslång lust att lära. Alla barn och elever ska få den ledning och stimulans som de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt de nationella målen. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.¹⁰ Enligt läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet ska skolan aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling.¹¹

Sverige har under ett antal år sett ett vikande läsintresse bland barn och unga.¹² Elevernas lust att läsa tycks också avta med stigande ålder, detta samtidigt som grundskolans högre årskurser bjuder på allt mer avancerade och krävande texter.¹³ Vidare finns det orosmoln kopplade till en bristande likvärdighet avseende såväl läsförståelse som läsintresse, relaterat till både kön och socioekonomisk bakgrund.¹⁴ Elever med utländsk bakgrund ofta sämre förutsättningar än elever med svensk bakgrund. Deras föräldrar har oftare lägre utbildning och lägre inkomst. Boendesituationen kan också se annorlunda ut jämfört med elever med svensk bakgrund.¹⁵ Med ett minskande intresse för läsning och ökande skillnader mellan elever, ökar betydelsen av skolornas läsfrämjande arbete och vikten av att skolan hittar sätt att stimulera och vidga samtliga elevers läsintresse och läsning.¹⁶

Skolinspektionen rekommenderar rektorn med personal att utveckla arbetet med att uppmärksamma mönster och skillnader mellan olika elevgrupper när det gäller läsintresse och läsvanor. I arbetet med att följa upp elevernas läsintresse och läsvanor kan läsaneundersökningar¹⁷ genomföras i olika årskurser och elevgrupper. Rektorn kan utifrån en sådan uppföljning och analys skapa en utgångspunkt för det fortsatta arbetet med att möta eventuella mönster och skillnader som identifierats på den egna skolan. I förekommande fall behöver

⁸ 2 kap. 9 § skollagen.

⁹ 4 kap. 4 § skollagen.

¹⁰ 1 kap. 4 § samt 3 kap. 2 § skollagen.

¹¹ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning.

¹² SOU 2018:57. *Barns och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället*. s. 232, 248, 276. Skolverket (2019). *PISA 2018 15-åringars kunskaper i läsförståelse, matematik och naturvetenskap*. Internationella studier 487, s. 45–46.

Skolverket (2017). *PIRLS 2016 Läsförståelse hos svenska elever i årskurs 4 i ett internationellt perspektiv*, s. 39–40. Statens Medieråd (2019). *Ungar och Medier*, s. 7.

¹³ Statens Medieråd (2019), s. 7.

¹⁴ SOU 2018:57, s. 26.

¹⁵ Skolverket (2018).

¹⁶ SOU 2018:57, s. 89.

¹⁷ Se exempelvis <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/stimulera-lasintresse-utifran-ett-jamstalldhetsperspektiv/del-1-lasintresse-och-lasvanor> (Hämtad 2022-06-02).

rektorn se till att särskilda ansträngningar görs för att även elevgrupper med mindre gynnsamma förutsättningar ska få möjlighet att utveckla vilja och intresse för läsning. Skolgemensamma uppföljningar och analyser av elevernas läsintresse och läsvanor kan också användas av lärarna i svenska för att motverka mönster som begränsar eleverna i deras läsning.

På Skolinspektionens vägnar,

Beslutet har fattats av Caroline Engskär, beslutsfattare.

Föredragande i ärendet har varit utredare Robert Östberg. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredarna Stina Johansson och Mattias Ryd deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Underlag för bedömning

Skolinspektionen har genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Klågerupsskolan F–9 under vårterminen 2022. Granskningen har genomförts på distans via digitala intervjuer. Vid intervjuerna har information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten inhämtats. Intervjuerna genomfördes av utredarna Robert Östberg och Mattias Ryd.

Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- Fyra gruppintervjuer med elever.
- En gruppintervju med lärare som undervisar i svenska i årskurserna 4–6.
- En gruppintervju med lärare som undervisar i textrika ämnen.
- En intervju med en skolbibliotekarie.
- En intervju med skolans rektor och skolans biträdande rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt Skolverkets officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från intervjuerna för faktakontroll.

Fakta om granskad verksamhet

Klågerupsskolan F–9, med Svedala kommun som huvudman, är en skola med förskoleklass och grundskolans årskurser 1–9. Skolenheten leds av en rektor. På skolan är totalt 503 elever inskrivna. Av dessa går 206 elever i förskoleklass och årskurserna 1–3, 154 elever i årskurserna 4–6 och 143 elever i årskurserna 7–9. Vid skolan undervisar fem lärare i ämnet svenska på mellanstadiet. Av dessa är samtliga legitimerade och behöriga. I skolans lokaler finns ett kommunalt filialbibliotek där det arbetar en skolbibliotekarie.

Bilaga 2: Författningsstöd

Av skollagen framgår att utbildningen inom hela skolväsendet ska främja en livslång lust att lära. Alla barn och elever ska få den ledning och stimulans som de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt de nationella målen. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.¹⁸

Av läroplanen för grundskolan framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga.¹⁹ Av kursplanen i svenska framgår att undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att läsa och skriva.²⁰ Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling.²¹

Skolan ska vara en god miljö för utveckling och lärande. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling.²² Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Lärarna ska stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan.²³ Läraren ska vidare: ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang.²⁴

Förskoleklassen, fritidshemmet och skolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med varandra och förskolan för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i

¹⁸ 1 kap. 4 § samt 3 kap. 2 § skollagen (2010:800).

¹⁹ Förordning (SKOLF5 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. Skolans uppdrag.

²⁰ Ibid. 5.18. Svenska. Syfte.

²¹ Ibid. 2.2 Kunskaper.

²² Ibid. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. God miljö för utveckling och lärande.

²³ Ibid. 2.2 Kunskaper. Riktlinjer.

²⁴ Ibid. 2.2 Kunskaper. Riktlinjer.

utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande. Läraren ska i samverkan med [...] lärare i övriga berörda skolformer och fritidshemmet utbyta kunskaper och erfarenheter samt information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande.²⁵

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.²⁶ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.²⁷ Rektorn ansvarar för att planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (systematiskt kvalitetsarbete) genomförs på skolenhetsnivå. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.²⁸

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat. Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt för att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens. Vidare har rektorn ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.²⁹

Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna, bland annat jämställdhet.³⁰ Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans, samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen, med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.³¹

²⁵ Ibid. 2.5 Övergång och samverkan.

²⁶ 2 kap. 9 § skollagen (2010:800).

²⁷ Ibid. 2 kap. 10 §.

²⁸ Ibid. 4 kap. 4–5 §§.

²⁹ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 2.8. Rektorns ansvar.

³⁰ 1 kap. 5 § skollagen (2010:800).

³¹ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning.

Bilaga 3: Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

Utvecklingsområde 1: Lärarna behöver utveckla arbetet med att på ett strukturerat sätt ta reda på samtliga elevers läsintresse och läsvanor för att synliggöra eventuella mönster och skillnader i de egna elevgrupperna. Med ett sådant underlag har lärarna en grund för att på ett genomtänkt och varierat sätt kunna stimulera alla elevers läsintresse och läsvanor.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

Utvecklingsområde 2: Rektorn och lärarna behöver utveckla arbetet för att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor så att det blir mer metodiskt och långsiktigt. I detta arbete behöver rektorn aktivt verka för att samverkan och kunskapsspridning sker kring det läsfrämjande arbetet. Vidare behöver rektorn och lärarna tillsammans utveckla arbetet så att skolbiblioteket används som en resurs i det läsfrämjande arbetet i samtliga årskurser.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

Utvecklingsområde 3: Rektorn och skolpersonalen behöver genom kontinuerliga uppföljningar och analyser skapa en övergripande bild av eventuella mönster och skillnader gällande läsintresse och läsvanor bland eleverna på den egna skolan, samt vid behov genomföra insatser för att möta identifierade skillnader.

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur skolenhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:

Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?